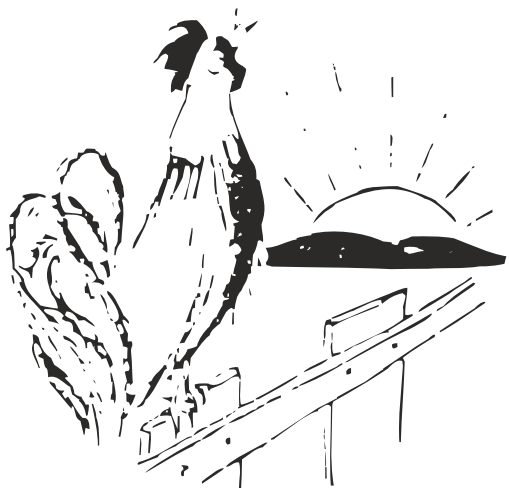
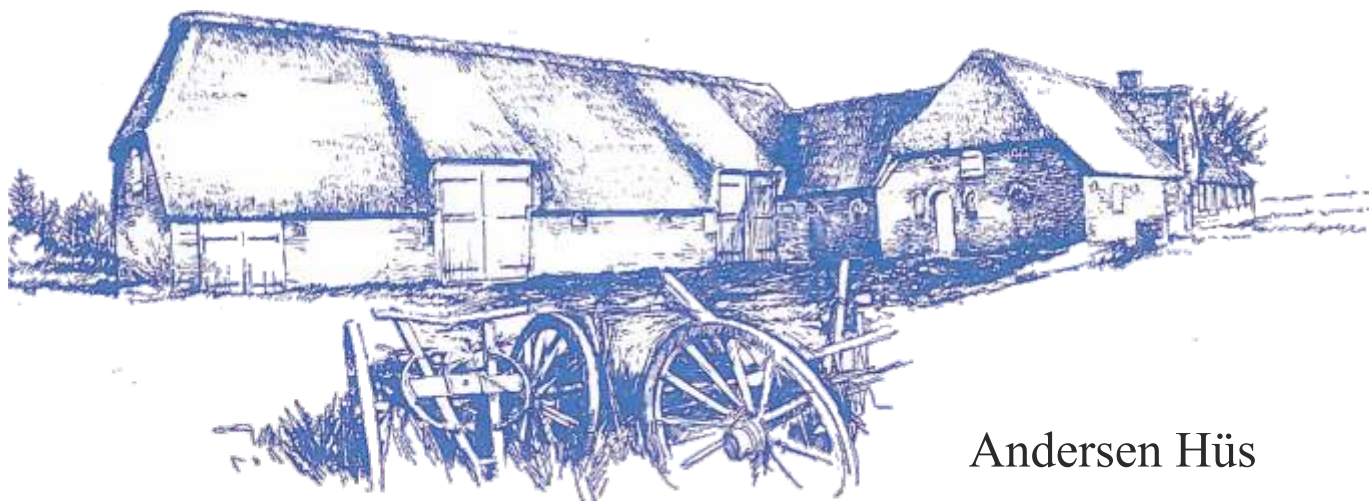

DI MÅÅRINGER KRÄDJER

Dåt blees foon di
Frasche Feriin for e Ååstermååre

Risem-Lonham, 38. Iirgung
Krädjer Nr. 73/2026

Andersen Hüs

Ferleeder:

Frasche Feriin for e Ååstermååre

Klookris 64

25920 Risem-Lonham

Tel.: 04661 2291

www.andersen-hues.de

#andersen-hues

Ferläch: Andersen Hüs 500 stuk

Redaktschoon:

Sönke Namanny

Printer:

Papierkiste Jappsen

Senfmühlenweg 3

25920 Risum-Lindholm

www.papierkiste-jappsen.de

Setting:

Sönke Namanny

Koräker:

Dr. Alastair Walker

Bürotide:

Moundi än Taisdi

Törsdi än Fraidi

foon e klock 9.00 - 11.00

Saandi as dåt Andersen-Hüs ääm

foon e klock huulve 3.00 - 5.00 eeftermadi

ma kafe an kääge än fääringe döör't hüs!

Dieses Projekt wurde gefördert durch die Stiftung
für die Friesische Volksgruppe im
Lande Schleswig-Holstein (Friesenstiftung)

Di Frasche Een

Üusen Frasche Feriin for eÅåstermåårewörd 1911
grünläid. Dåt as nü 115 iir sunt än sü lung jeeft et ukål
di "Frasche Een" heerönj Risem-Lonham.
Wat for'n häi uk dātheer iir!

Deer wjarn ambai tachenti wåksne än mör as ~~fä~~rti
bjarne önjt Andersen-Hüs önj Klookris kiimen. Dan as
deer ordi laawen, wan da junge twasche da üülje döör
hüs baase, iir't in önj e ~~h~~åås gungt.
Oke fjard ma sin fernäid oort döör di een.
Än dan kömen da schoulerefoont Nis-Albrecht-
Johannsen-Schölj ap aw e büüne än fjarden wat aw
frasch for. Da bjarne sanüüs tukamstän dāt loked uk
2026 wi ulerbeest, wat ja fordröichen.
Da „Frasche Loosche“ süngen hu nate stöögne än
tuhuupe mat besäk tut iinje „GöljRüüdj än Ween“.
Sü schal't duch weese önj Nordfraschlönj.
Silke än Hauke foonda Plåättjüsche fjarden en skätsch
ap än broochten di hiile sool tu ~~h~~ååken.
Dan fülid, sü as åål da iirnge baie Frasche Een, dāt
kameedistuk. Äiwensü fernäid, ma foole döörenouder
än en gou iinje.

Sönke Namanny

Di Mååringer Krädjer

Di Frasche Feriin for e Ååstermååre Risem-Lonham
hålt sin fersoomlinge foon stjør än bairädj arken moune
än uk jü iirsfersoomling arks iir aw frasch öif.
Da protokole wårde aw frasch schraawenän ütdänj.
Di teooterfloose „Frasch Klüüs“ fjart arks iir hu eenen
teooterstuk aw frasch ap. Üusenferiin stipet sunt
maning iirnge di fraschunerrucht än e liirwårkstää önjt
Nis Albrecht Johannsen schölj, än e bjarnetün önj
Lonham. Da Frasche Loosche schunge frasche stöögne.
Önj di äine ferläch bränge we böke rüt.
Sü schal't duch weese.
Än hi deet sunt 1987 toutooche önjt iir en latj häft üt,
di Mååringer Krädjer, ma ambai 14 side arks tooch.
Di wårt tu da ouer 700 lasmoote broochtän lait önjt
Andersen-Hüs for da geeste än inträsiirde manschne üt,
tu manaamen. Di koostet nint.

Deer san we nü bait stuk!

2026 kamt di 38. iirgung rüt, da numere 73 än 74.
Bit heer haanetu san dåt ouer duusen side ma wat
schraawens aw frasch.

Jü „Friesenstiftung im Lande Schleswig-Holstein“ heet
di Mååringer Krädjer as projäkt önjrkånd än stipet di.
Deer san we ordi fernäid ma!

Jü redaktschoon foon üüs blees heet foon 1987 bit 1995
Gert Vahder hädj än ik nü foon 1995 bit diling.

Weer gungt et am?

We wjarn üs ål 1987 iinjs deeram, dåt we mör for üüsen
frasche spräke düünj wänj. Aw jü iinsid for üüs
lasmoot, dåt ja wat tu leesen foue än uk wat schriwe,
baidreege än madiile koone. Sü koon enarken wat
inschake än tu e redaktschoon düünj. We ouerårbe dåt
dan än üüsen iirenlasmoot Dr. Alastair Walker fäit di
hiile takst tuschaked än koregiirt di, iir di näiste Krädjer
foon Jehan Jåpsen pranted wårt.

Aw jü ouder sid tânke we deerbai uk am arken önj
Lonham än trinambai, weer dåt frasch bait hart lait än
wat san spräke leese än schriwe wal.

En spräke, wat ai schraawen wårt, heet niinj tukamst!

Di noome Mååringer Krädjer hääwe we üs üttoocht,
ouerdåt hi sü dütlik as en Krädjer tu hiiren weese schal,
ma dåt, wat hi ütsäit än tu seeden heet.

We san nuch heer, we frasche, üüsen spräke änüüs
kultur!

Dåt åles wan we behüülje, dan dåt as üüsen äine oort
än üüs laawen, heer önj Risem-Lonham än önj
Nordfraschlönj. - We wan ma niimen prunge, we fäile
üs ai as en manerhäid, wan üs uk ma niimen ferglike
lätje än wiise fåli was, dåt et nint bääders jeeft!

Deerfor mätj dāt, wat önj üusen Måaringer Krädjer
stoont, dan uk wilems wat dütliker weese.
We lätje üs ai hāl wat seede.

We hoowe än wanske, dāt uk önj e tukamst jü
möölikhäid njüted wårt, üs wat schraawens tu brängen.
Dāt koon hāl wat aktuäls weese, ouers uk wat üt
fergängene tide än uk ouer sänge, wat ploond san.

Deer as duch ambai 1920ål spökeld wörden, dāt di
frasche spräke dāt iirhunert ai ouerlaawe wörd.
Deer as ouers nint foon wörden, as we diling siinj än
hiire koone. Än nü hääwe weäl di fiirde pårt foont
iinjentwuntist iirhunertääder üs.
Huum lasmoot önje Frasche Feriin for e Åstermåare
wårt, di betåält 12 Euro fort hiil iir. Dan jeeftet deerfor
tou tooche önjt iir di Måaringer Krädjer än bai e
iirsfersoomling än latjen Korn amsunst.- Nü koone we
deertu duch gödj seede: „Dāt luunt ham önj e feriin tu
weesen.

Di Måaringer Krädjer krait ältens nuch!
Wat en häi, wat en häi!

Sönke Namanny

Vortrag am 24.2.2026 im AndersenHüs des Projekts
"Friesisch Sprach- und Schnupperkurs" des
Nordfriesischen Vereins.

Wat foont laawen

En uurd forüt

Dåt, wat följk säit än hiirt, wårt oofting gau ferjin.

Deeram schriw ik hål wat ap.

Dåt as wälj sü, dåt e tid uk dåt schraawens ouerhåålt, ouers et heet mör bestånd as dåt wat säid wårt.

Än uk suk, wat schraawen as, wårtönj di uugensteblak, weer't schraawen as, fergängens.

Likewälj, wan hum wat apschraft wat hi belaawed heet, dan blaft deer wat foon hamän üt sin tid.

Deerfor hääw ik di ünemöölike wansch: Dåt min forfidere mör schraawen hain! - Dan wus mör blaawen än ik köö mör foon ja waase.

Nä, dan!

Di 16. Moi 1946, en Törsdi, am e klook soowen, haane iinj een, ban ik tuläid worden. Ai önjt Naiblinger krunkenhüs, sü as't diling moude as, nån, nån, heer bait hüs önj Lonham. - Dåt wus duch ål iinjen wat! Dåt wus jüst iinj iir eefter di tweede wråalskrich. Dåt as duch uk wat, weer följk luklik ouer weese koon. Än dat wus en gou tid än kam tu wråals, dan ik wiitj ai, dåt ik

önj min hiil laawen hungai än uk ai tursti wään ban, sü
dåt ik deer foon schååse laasen hääw.

Ik duurst nån krich belaawe, sü as man taatje, åte än
üüljåte, tuhuupe ma jare äine.

Da jarste iirnge wjarn wälj en lait knååp tid, as me
oofting ferteeld worden, mån ik hääw deer ai foole wat
foon mafungen. Än heer önj Lonham heet uk niimen
wörklik grut brååk hädj.

Dåt, wat ik seelew tånke koon, as nint hiinjs.

Wat wus ik luklik, heer önj min bjarnetid.

Was duch jäif't dan nuch niinj pämpers, än dåt årbe ma
da fulschane plüne heet min mam hädj, mätj ik jarlik
seede. Dåt jäif uk niinj bjarneääsen üt gläåse, sü as
diling. Än sü mäi't dan uk weese, dåt jüst dåt üüs
iirgunge wat tooger mååged heet.

Följk säit oofting, dåt ainkelte bjarne lacht fertäågen
wårde. Deer wal ik mån liiwer seelew nint tu seede.

Ik wus je uk mån füftäin iir di iinjsiste, dan füng ik nuch
en latjen brouder.

1921 wus man üüljåte störwten än iinj iir lääser man
taatje Hannes tuläid. Nü, 1946 wjarn we iinjsen wi trii
generatschoone önjt hüs, än ik di tweede Sainke Baker.
Üüsen spasnoome gungt tubääg aw di jarste Namanny,
di 1709 foon Bräist heer haane täågen as önj üüs hüs önj
Lonham. Hi wus baker.

Man åte wus snatjer än heet ma sin tiin däämte tubai nuch en lait böre spaald. Man taatje heet bit 1960 tuhuupe ma di üülje nuch wat loonwätschaft bedraawen. Dan wörd üüs lönj ferpåchtet. Hannes heet, as hi üt e krich tuhüs köm, heer sin snatjerai önj e gung fungen, ma gesale än liirdränge. Di bedrif wüks gau än deer wus foole tu douen.

Önj Lonham wjarn önj min jarste iirnge maning „Flüchtlinge“. Dåt heet me dan glik di tjüsche spräke wat näier broocht. Bait hüs wörd nint ouers as frisch snååked, än önjt ålernehüs foon min mam, önj Ståäsönj, bloot plååttjüsch. Foon jü tid, iir ik dåt snååken liird, wiitj ik nau nümen goornint. Än uk da näiste iirnge as et sü, dåt ik me ai säåker ban, weer ik me wörklik am foole wat besane koon. Dåt as wälj iir sü, dåt me wat ferteeld wörden as, wat nü as bil deer as. Jüst sü as dåt stuk ouer di luupstai aw e wärw, weer ja me wilems inönj seet häin. Tu arken, wat aw e toorpstroote forbai kiimen as, häi ik säid: „Håål stååkels dräng heer rüt.“

Frihäid as äiwen for en fraschen dåt huuchst!

Deer san uk ai maning bile üt jü tid. Ouers, da påår bile wat et jeeft, da wise, dåt ham e moude ordi wat feranerð heet. Dåt wus jütids ai sü riklik än deer wörd ai sü foole stjåmperai mååged ma bjarne. Da praagelde hoose

Man åte wus snatjer än heet ma sin tiin däämte tubai nuch en lait böre spaald. Man taatje heet bit 1960 tuhuupe ma di üülje nuch wat loonwätschaft bedraawen. Dan wörd üüs lönj ferpåchtet. Hannes heet, as hi üt e krich tuhüs köm, heer sin snatjerai önj e gung fungen, ma gesale än liirdränge. Di bedrif wüks gau än deer wus foole tu douen.

Önj Lonham wjarn önj min jarste iirnge maning „Flüchtlinge“. Dåt heet me dan glik di tjüsche språke wat näier broocht. Bait hüs wörd nint ouers as frisch snååked, än önjt ålernehüs foon min mam, önj Ståäsönj, bloot plååttjusch. Foon jü tid, iir ik dåt snååken liird, wiitj ik nau nümen goornint. Än uk da näiste iirnge as et sü, dåt ik me ai säåker ban, weer ik me wörklik am foole wat besane koon. Dåt as wålj iir sü, dåt me wat ferteeld wörden as, wat nü as bil deer as. Jüst sü as dåt stuk ouer di luupstai aw e wårw, weer ja me wilems inönj seet häin. Tu arken, wat aw e toorpstroote forbai kiimen as, häi ik säid: „Håål stååkels dräng heer rüt.“

Frihäid as äiwen for en fraschen dåt huuchst!

Deer san uk ai maning bile üt jü tid. Ouers, da påår bile wat et jeeft, da wise, dåt ham e moude ordi wat feranerð heet. Dåt wus jütids ai sü riklik än deer wörd ai sü foole stjåmperai mååged ma bjarne. Da praagelde hoose

wörden ma hoosebiinje hülen, weer hoolinge önj wjarn for da knoope. - Diling wörd följ wälj seede: „Wat seene, hü di latje deer tulüp“. - Ouers dāt heet me jütids ai stiird än dāt as me uk diling nuch bili eenerlai, wat for kluuse en mansche önj heet.

Ouers wilems häin's me uk ordi ütstafiird. Dan wörd en bil önj Naibel mååged, bai Marie Walthern, ma en hooltenen hün uner e ärm. Än uk as ik tu schölj kiimen ban, ma en grut tuut, en loodenmântel än en baskegeschat. - Sü rucht luklik sii ik biise tooche ai üt.

Di Saandi wjarn we wilems önj e samermoune eefter Klantem, önjt hoolting. Iir't dan awt fiilj lüüs gäng, wus ik twoin worden, häi nai kluuse önj fungen än wite sooklinge, sü as't ham hiirt. Mån iir min ålerne sü wid wjarn, wus ik büte önj e tün wään än da sooklinge mör suurt as wit.

Gödj tânke koon ik uk nuch, dāt ik önj e hii dāt jarst tooch önj min laawen en slång sänj hääw. Dāt bil as me ordi önj e knooke färd, dan ik säch's jarst önj di leeste uugensteblak. Iir't dan tubääg tu hüs gäng, jäif't önj di kröif foon Sailers nuch en Sinalco. Dideer swätje smååg hääw ik diling nuch önj e müs, wan ik deer am tânk än slänge koon ik bit diling ai lise.

Tu hüs wjarn we fiw manschne än üüs boog wus ai jüst grut än riklik. Üusen rüm, for mamen, taatjen an me, wus aw e åastrie foon e forteele. Di dörnsch wus aw e weestrie deerfon. Dan köm aw jü söödersid nuchdi

släipdörnsch foon åten än åålen. Da rööminge wjarn fjouer aw fjouer meeter, jüst sü as e köögen aw e nordersid. Foon deer üt gäng't in önj en latjen rüm, dil önj e tjooler än ap aw di tjoolerdörnsch. Di norderforteele wus uk waschköögen.

Ik koon nuch gödj tânke, dåt ham dåt mååst laawen önj e köögen öifspaald, tumanst for me as bjarn. Önj dåt iin schüf foon üusen üüljen köögenscheew häi ik min Schipka-tiire, uk en bilebök „Fips und Jocko“, än ouers nuch sü ålerhånd. Önj dåt ouder schüf häi ik nint tu säken, deer wus åtens krååm bane. Ouers ik häåw deer öif än tu inönj löked, wan niimen önj e köögen wus.

Heer sätjen we åål bai iinj scheew. Dåt jäif wåling, brüüdsup, klumpe jäif en rumpe, än süwat ferjeet följ ai. Än heer jäif't for da wåksne puns eeftert slåchtien. Ik sätj dan hål awt iidjschrün än hiird ja tu, danja hain foole tu ferteelen, lååkeden än wjarn fernäid.

Tu schöljs köm ik bai Fräulein Carstensen, än amwålj ik deer tujarst goorai haane wålj, wus dåt liiren bai har dan duch wat, wat me hååged.

Da seeks iir önj Lonham san me da oudere schöljmäistere as wat rüch önj san blaawen. Süwat koon en bjarn wålj uk fort hiil laawen wat ma aw e wäi düünj. Di iine än di oudere gnuf wus ouers fåli was fertiind. Hein Siem sää duch: „Leichte Schläge auf den Hinterkopf erhöhen das Denkvermögen“ än Kruse köö noope bit e tuure lüpen.

Nä, jåå, ik häåw ai wörklik wat laasen.

Önjt schölj gäng natörlik åles aw tjüsch for ham.
Foon min sid wus en was skäpsis foon tu hüs üt ma
deerbai. Ik wiitj nuch, dåt Kaschi ai tjüsch snååke wälj
än Jånsen tu ham säa: „Karsten, ab heute wird hier
Deutsch gesprochen“. Hi füng uk glik en swåår. Kaschi
säa tu di dräng, wat bai ham sätj: „Dat häi hi ham wälj
sü toocht“.

Dåt jäif jütids ai foole wat, wat üs eeftert schölj foont
spaalen öifhüülje köö. We häin stäis wat for än
knååpenooch tid, schöljårbe tu måågen. We wjarn foole
büte än ik säch åltens tu, dåt ik foon e wårw köm, dan
ouers häi man taatje lacht wat for me tu douen.

Ån dāi wus ik dil tu Kakens kööl. Ik häi me en büütj
baged, ma buum än säägel. Dåt füng ik deer tu wååders,
dāi't en latjen stiiitj än deer stöö't dan, made önjt spal än
nån win. - Ouers ik wust nooch rädj, tuuch man ruchte
stäiwel üt än smiitj di tacht haane bai. Sü köö ik min
smuk säägelbüütj ma en stook tu kånst füünj. - Mån di
stäiwel wus ful wååder lim än öifsim.

As ik tu hüs köm frååged taatje glik, weer di iine stäiwel
blaawen wus. Ik ferteeld ham dåt, ouers iir hi deer wat
tu seede köö, miinjd ik: „Dåt koon je ai sü jöör wårde,
dadj, dü törst duch mån ån stäiwel kuupe!“

Iinje

Klökschiter

Nä, jåå, we frasche mååge deer duch uk nuch en lait ferschääl, twasche en latjen än en gruten klökschiter. Dåt heet ouers önj di iine än di oudere fäl ai åltens wat mat åler tu douen.

Wan en bjarn, sütuseeden en latjen klökschiter, wat üüljklöks foon ham deet, dan koon deer önj e tukamst duch nuch wat foon wårde, foon dåt bjarn.

Wan en wåksnen, en gruten klökschiter, mör ma e müs koon as ma hönj än ferstånd, dan wårt hi uk gau sü kånd än nåmd. Önj Risem-Lonham heet följik gau en spasnoome wach än di koon ham önj üüs toorp lung hüülje, seed ik jam.

Di iine än di oudere wal wälj wilems hål wat mör weese as´r as. Süwat luket ouers salten än braingt da, wat dåt hiire, dan tut smeelen.

Deerbai kamt me jüst wat önj häi, wat man taatje tu süwat sää: „Di as sü klök, di as mååst ünklök“!

Weerbai dan ünklök süfoole as ouerlånsch miinjdas än salten gödj deet.

Sönke Namanny

Tu dåt jung påår

Sü as't ai ouers weese koon,
Jü brädj wårt wüf, di breegom moon.
Liiwde jarst, ferspräägen dan,
Än nü as koost, nü schint e san.

Was schint e san, - ouers liiw me uk,
Dåt wääder blaft ai åltens smuk!
Ai arken däi as sanenschin,
Wilems kamt uk snii än rin.

Ouers wårt't dan wat junk än nåår,
Tuhuupe foue jam dåt klåår.
Hüülj smuk enouder dööwelt fååst,
Aw't leest wårt dan tu häi e lååst.

Nam hart tu hart
Än hönj tu hönj,
Dan wårt dåt nai
En luklik lönj.

Gustav Claussen 1969

Spoort

Arken spräke heet duch sin äin oort än säit uk wat deerouer üt, hü manschne maenouder amgunge. Sü kamt et, dåt spoort ham aw frisch fortmååst ai si måål önjhiirt as aw tjüsch. Was duch jeeft dåt uk bai üs manschne ma en föölen müs, ouers da san wälj wat saltener.

- Spoort mätj nint wunerks önj ham heewe.-

Mån wan deer iinjsen wat bai di iineän di oudere önj e bukslinge gungt, dan spoote we frasche duch lål en lait. Bai süwat koon uk nuch gau en spasnoome rüt kaame. Jüst heer önj Risem-Lonham as dåt eefter en latj malöör ai jüst salten. Dåt as dan was for di, wat di schååse hädj heet än di e spoort drååwet, ai jüst åltens nat. Dåt koon ouers uk wilems en heelp weese, dåt ham dåt ai nuch iinjsen pasiirt.

Sü sänj koon spoort dan uk duch nuch wat gous for ham heewe, ai?

Sönke Namanny

BEITRITTSERKLÄRUNG

Hiermit erkläre ich / erklären wir meinen / unseren Beitritt zum Frasche Feriin for e Ååstermååre e.V. als

- ☐ Einzelperson zum Jahresbeitrag von derzeit 12,- EUR
- ☐ Ehepaar zum Jahresbeitrag von derzeit 18,- EUR
- ☐ Familie zum Jahresbeitrag von derzeit 20,- EUR

Vorname / Nachname

Geburtsdatum

Tel.nr. (optional)

Straße /Nr.

PLZ/Ort

Ehepartner Vorname / Nachname

Geburtsdatum

Kind Name

Geburtsdatum

Kind Name

Geburtsdatum

Kind Name

Geburtsdatum

Kind Name

Geburtsdatum

Jedes Mitglied ist zur Jahreshauptversammlung eingeladen und hat bei Volljährigkeit eine Stimme in der Mitgliederversammlung. Mit der Mitgliedschaft im Frasche Feriin for e Ååstermååre e.V. ist jedes volljährige Mitglied automatisch auch Mitglied im Nordfriesischen Verein e.V.

In der Mitgliedschaft enthalten ist bis auf weiteres das Abonnement des halbjährlich erscheinenden Vereinsblattes „Di Mooringe Krädjer“.

Ich möchte zusätzlich den Jahreskalender „Zwischen Eider und Wiedau“ zum aktuell gültigen Stückpreis von 2,- EUR.

Ort, Datum

Unterschrift(en)

SEPA-Lastschriftmandat

Hiermit bevollmächtige(n) ich/wir den Frasche Feriin for e Ååstermååre e.V., die anfallenden Beiträge von meinem/unserem Konto abzubuchen.

Kontoinhaber

IBAN

BIC

Bank

Ort, Datum

Unterschrift(en)

BÜCHER IM ANDERSEN-HÜS VERLAG

Lieselotte Ruhe

Ein Leuchtturm für Momme

En iiljtörn for Mume

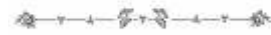
Querseet foon Sönke Namanny

Andersen Haus

Lieselotte Ruhe

Ich bin Momme und wohne in Nordfriesland

Ik ban Mume
än boog önj Nordfräschlönj

Neuauflage

Auf mehrfachen Wunsch haben wir im Verlag Andersen-Hüs das Buch, Band 7, des Jahres 2000 von Johannes Namanny "Die besten Jahre" in zweiter Auflage drucken lassen. Es ist dort für 15 € erhältlich.

Das Buch ist aus aktueller Sicht auf die kriegerischen Handlungen Russlands gegenüber der Ukraine von Interesse, weil sich die Handlung zum größten Teil dort abspielt und die Sinnlosigkeit von Kriegen aufzeigt. Es ist allerdings auch sinnstiftend für alle Bürger, nicht nur der Bundesrepublik Deutschland, um zu erkennen wie wertvoll demokratische Verhältnisse sind. Selbst wenn sich derzeit Unzufriedenheit bei manchem Bürger breit macht, sollte er sich davor hüten ein wesentlich größeres Übel an die Macht kommen zu lassen.

Geschichte lebt von Geschichten und das Buch ist insofern lesenswert.

Sönke Namanny

Johannes Namanny

Die besten Jahre

Tagebücher eines Friesen
1941 – 1945

Serie Andersen-Haus Band 7

A photograph of a woman with dark hair and red lipstick, wearing a brown leather jacket, looking down at a white smartphone in her hands. She is in a crowd, with other people's faces and shoulders visible in the background. A hand holding a yellow object is in the foreground, slightly out of focus.

Bequem ist einfach.

nospa.de

Wenn das Konto zu
den Bedürfnissen von
heute passt.

 Nord-Ostsee
Sparkasse